

samlet Vurdering, for at det herved kunde blive muligt helt at ændre vor Ejendomsbeskatning i Retning aflige Skat paa lige Jord og bringe den ind under bedre og retfærdigere Principper. Ogsaa her synes jeg, at Forholdene animerer til at gaa noget stærkere frem. Jeg har altid hævdet, at hvis man skulde gaa over til en ren Grundskat med god socialpolitisk Virkning, maatte man ikke gaa stærkere frem, end Hensynet til Samfundsforholdene, alle rimelige Hensyn til de bestaaende Forhold tillod. Men Forholdene er i Øjeblikket saadanne, at man godt kan gaa raskere frem ad den Vej end under normale Tilstande; og en Grundskat, en ren Jordskat, vil i hvert Fald være prissænkende for Jorden for de værende Slægter i samme Omfang, som Skatten paalægges. Dette Princip er bedre end det nugældende, fordi den nuværende Ejendomsskyld er en Sammenblanding af direkte og indirekte Skat. Bygningsskatten er kun en maskeret Form af indirekte Beskatning og intet andet, og jeg kan ikke se rettere, end at det, selv om man tager Bygningsskatten i dens mest berettigede Skikkelse, nemlig som Skat paa Luksusbygninger, alligevel er en Skat paa Materialier, paa Arbejde, paa Foretagsomhed og en Skat, som rammer paa et Omraade, hvor den ikke gavner, samfundsmæssig set. Jeg kan aldrig erkende, at det skulde være berettiget at beskatte en Mand, fordi han anvender sin Formue til at bygge en flot Bygning. Han skader ingen derved; tværtimod, han gavner andre Mennesker ved at skabe Arbejde, Fortjeneste, Omsætning o. s. v.

Et andet Middel, som jeg endnu stærkere vil pege paa, og som jeg synes, Forholdene kræver benyttet i større Grad, er en fornuftig Anvendelse af den offentlige Jord. Jeg for mit Vedkommende kan ikke se rettere, end at hvis Staten vilde anvende den Jord, den har, og den Jord, den kunde faa, naar visse Spørgsmaal blev løst rigtigt og fornuftigt, og vilde byde den ud paa Markedet til et Brugsforhold, hvorved man fritog den kommende Jordbruger for Indflydelsen af de Konjunktursvingninger, der altid er uheldige og under de nuværende Forhold meget farlige, kunde Staten gøre overordentlig meget til at rejse endnu Tusinder af Hjem paa Danmarks Jord for Smaabrugere uden at risikere det, jeg nævnede før. Hvis man kunde træffe en saadan Ordning med Hensyn til Anvendelsen af den offentlige Jord, at Brugsforholdet fik alle Ejendomsforholdets Fordele, medens man fjernede Faren

ved Konjunktursvingningerne, idet man f. Eks. udbød Jorden med fri Dispositionsret, men forlangte en aarlig Afgift bygget paa periodiske Vurderinger af Jordstykket og gav den Række af unge Landbrugere, der nu kommer ind under Statshusmandsloven, Byggelaan til den Rente, Staten selv giver, og med en Afdragstid, som passer til Pantets Beskaffenhed, saa vilde man derigennem faa et Brugsforhold, som efter min Mening vilde være tilraadeligt, særlig i Tider som disse.

Jeg kunde fristes til at nævne et enkelt Eksempel, som illustrerer, hvad jeg mener. Hvis man bliver ved at følge den Fremgangsmaade, der nu anvendes ved Oprettelsen af Smaabrug paa Danmarks Jord, og man kommer ind i Forhold, hvor Prisen gaar op imod 1,000—1,200 Kr. pr. Td. Land af middelgod Jord — hvad der slet ikke skulde forbavse mig, men snarere kan forudses med Sikkerhed —, saa vil de Jordbrug, der rejses paa Jord, indkøbt til disse Priser, sandsynligvis ikke kunne holde under normale Konjunkturforhold, der betinger en Jordpris af det halve. Det skal være usædvanlige Dygtigheder, usædvanlige Mennesker, som skal kunne ride den Storm af. Hvis man derimod byder Statens Jord ud paa den Maade, jeg har tænkt mig, saa kan Staten, selv om det for Tiden sker til en Jordpris af op imod 1,200 Kr. pr. Td. Land, kun forlange Vederlag af denne Værdi, saa længe Priserne er saa høje; hvis Konjunkturerne svinger, saa Prisen kun bliver halvt saa høj, vil Staten kun kunne forlange det halve. Vedkommende Jordbruger vil da være i Stand til at klare baade dyre Tider og Tider med lave Priser og ride de svingende Konjunkturer af.

Jeg kan ikke se rettere, end at Staten vil kunne udrette ikke saa ganske lidt i Retning af at afbøde Konjunktursvingningernes Ulykke for de kommende mindre Jordbrugere, hvis den i Stedet for at kaste sin Jord ud i privat Eje, til privat Spekulation, byder den ud til et Brugsforhold, som her skildret. Jeg tænker her ikke alene paa Præstegaardsjorden, hvoraf vi har saa betydelige Arealer, at de andrager lige saa meget som det, vi i alle de Aar, Statshusmandsloven har eksisteret, har udstykket til Statshusmandsbrug. Vi har fremdeles Statsdomænerne, og ved en fornuftig Løsning af Spørgsmaalet Len og Stamhuse, hvorved Statens Medejendomsret i Forleningerne inddrages i Form af Jord, vilde man faa betydelige Arealer, hvor der kunde blive Plads til Tusinder af Hjem